



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 18. Quid sit opinio probabilis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

mutet objectum in se, etiam non potest facere, ut objectum ex errore factum sit artificiatum: è contrà prudentiæ bonum attenditur in ipso agente, cuius perfectio est ipsum agere, est enim prudentia reclaratio agibilium, ergo si prudentia imperet actum, qui invincibiliter putatur verus, licet erreretur materialiter, habetur finis prudentiæ, qui est, ex parte subjecti rectè agere; & constant hæc etiam ex dictis à n. 14, ubi ostendimus actum bonum posse dirigi per ignorantiam vel errorem invincibilem: n. autem 706. etiam probabitur, quòd actus probabilis falsus sit perfectio intellectûs. Vide etiam dicta n. 99. in fine.

Q. 18. Quid sit opinio probabilis. R. Varii variè 103
definiunt, uti videri potest apud *Moyam* de op.
prob. q. 1.

§. I. Certum est per probabile hîc non debere intelligi omne illud, quod habet qualemcumque speciem veritatis, secundum illud *Ciceronis*, *nihil est tam improbabile, quod dicendo non fiat probabile*, nam hoc probabile idem significat, quod in specie seu eminentiè verum, licet agnoscat esse falsum; per probabile autem nostrum intelligitur aliquid, quod ab intellectu est approbabile tanquam verum: è contrà admitti debet, quòd falsum possit esse probabile, uti à n. 237. dicitur, hinc ex *Arist.* est commune adagium, multa falsa esse probabiliora veris.

§. II. *Et* dicit probabile esse, quod plerumque 104
contingit, ad quod putat sufficere, quòd pluries cum vero quàm cum falso connectatur, alioquin, inquit l. 8. q. 8. §. 1. si ex centenis sexaginta sint suspendendi, quadraginta liberandi, probabile esset Petrum ex illis centenis unum, esse liberandum. *Constrà* est, nam ad probabile non requiri, ut plerumque contingat, patebit ex n. 105., & ideo *Teril.* in Reg. q.

37. admittit posse esse probabile aut saltem probabili proximum, quòd iste Petrus sit liberandus: quando autem *Arist* innuit probabile esse, quòd sit ut plurimum, sensus est, si aliquid plerumque contingat, inde haberi prudens motivum ad probabiliter judicandum, quòd etiam jam contigerit, secundum illud, *ex communiter contingentibus est prudens præsumptio*. Videri potest *Esp* in app. à n. 89.

105 §. III. Idem *Eliz*. l. 2. q. 16. tria requirit ad opinionem probabilem, nempe ut objectum sit contingens; ut ferè semper contingat; ut medium, quo probatur, sit universalius objecto probato: hanc doctrinam bene rejicit *Teril*. suprà, nam dicuntur multa probabiliter circa Deum, qui est objectum necessarium, & multa certò circa creaturas, quæ sunt objectum contingens; deinde utraque pars contradictionis sæpe est probabilis, uti à n. 237. dicitur, & tamen utraque non ferè semper contingit; similiter probabile est prædestinationem ad gloriam fieri ante prævisa merita, & tamen vel nunquam vel semper ita contingit: denique si dicam, *omnes matres hujus urbis amant filios, sed omnes fœmina hujus urbis sunt matres, ergo: hìc medium, quod est, matres hujus urbis, non est universalius quàm probatum, quod est, omnes fœmina hujus urbis amant filios.*

106 §. IV. *Caram*. dicit opinionem probabilem esse, quæ habet rationes pro & contra se: *Contrà* est, rationes pro una parte, possunt eam facere probabilem, etiam si pro altera nullæ occurrant rationes, nam si aliqui mihi dicant Petrum esse domi, id erit mihi probabile, quamvis nemo sit, qui dicat oppositum, neque mihi occurrat ratio negandi.

107 §. V. *Gonet* dicit opinionem probabilem esse assensum, qui nititur motivo fallibili sive incerto: *Contrà* est, ergo omnis hæresis & quivis assensus imprudens erit opinio probabilis.

§. VI.

§. VI. Opinio probabilis est iudicium incertum nitens motivo absolute & respectivè gravi, ita *Lay. Sanchez. Esp. Fabr. Teril. q. 23*, aliisque communissimè, & satis colligitur ex dictis. Dicitur autem 1. *Iudicium incertum*, id est, nec certò verum nec certò falsum. 2. *Nitens motivo*, nam si opinio pro se non habeat ullum motivum, quamvis etiam contra se nullum habeat (utì hæc, *stella sunt pares*) reipsa non erit probabilis, nisi negativè, id est, non probabilis, uti rectè evincit *Teril. q. 28. contra Eliz.* 3. *Motivo gravi*, id est, magni momenti, quod, per se loquendo, aptum sit virum prudentem determinare ad assensum; sive, cui, si quis assentiatur, iudicio prudentium non mereatur reprehensionem. 4. *Absolute*, id est, secundùm se *gravi* & non tantùm ex accidente, v. g. ex vehemente passione, ex pertinacia, ex inordinatione affectûs, ex negligentia inquirendi verum. 5. *Et respectivè gravi*, id est, quamvis attendantur etiam opposita motiva; si enim hæc fuerint certa, motivum his oppositum non erit respectivè grave sed elidetur, utì rectè *Teril. q. 26.*, quando enim hoc motivum est certum, intellectus prudentis hominis non potest impelli vel sollicitari ad oppositum, & ita nulla hæresis est probabilis, quamvis enim pro hac sæpe sint difficillima argumenta, quæ ideo etiam aliquo sensu dici possint gravissima, tamen eliduntur per motivum oppositum fidei, quod est certissimum: Unde ad veram probabilitatem secundùm omnes requiritur, ut neque Sacræ Scripturæ, neque traditioni, neque communi PP. Sententiæ, neque rationi certæ adversetur, imò neque communibus Theologorum placitis, nisi horum auctoritatem refringant novæ & majoris momenti rationes.

§. VII. *Obj.* Motivum opinionis probabilis, 109

D 3

vel

§. VI.

vel debet esse grave respectu omnium intellectuum, vel respectu aliquorum tantum: non respectu omnium, quia quod est grave respectu imperitorum, saepe non est grave respectu peritorum. Nec aliquorum tantum, hi enim deberent esse periti; ergo sensus erit, respectu habentium auctoritatem, adeoque omnis probabilitas erit tantum extrinseca, ita *Eliz.* R. Intelligi respectu peritorum, non quod ad assensum moveat eorum auctoritas, sed quia movet aliquid, aptum movere peritum, id est, hominem aptè dispositum ad materiam illam intelligendam, juxta statum ipsius materiae & conditionem imbecillitatis humanae.

110 *Inst.* I. Saltem in expositione motivi gravis recurritur ad homines prudentes, prudens autem dicitur, qui non movetur levi sed tantum gravi motivo, ergo fit circulus. R. Per prudentes hic intelliguntur periti, sive aptè dispositi ad intelligendum, nec assueti ferre sententiam, nisi omnibus utrimque consideratis, in qua explicatione nullus fit circulus. Videri potest *Teril.* q. 23. & 24.

111 *Inst.* II. Ignotum est nobis, quinam sint periti, ergo semper ignotum erit, quodnam motivum sit grave, & consequenter quanam opinio sit verè probabilis. R. n. antec., alioquin *Tob.* 4. v. 19. frustra diceretur, *Consilium semper à sapiente exquire*; itaque periti judicantur *S. Th.* *Scot.* *S. Bonav.* *S. Anton.* *Caj.* *Nav.* *Suar.* aliique similes; item alii, quos communis persuasio reputat, aut experientia probat peritos in hac vel illa materia, quam profitentur, cuique studuerunt, vel quam bene tractarunt.

112 *Inferes*, probabilitatem sic posse definiri, quod sit fallibilis & magna apparentia veritatis circa aliquod objectum.

113 Q. 19. *Quotuplex sit opinio probabilis.* R. Multiplex, nam §. I.